

TEATR

IM.

JULIUSZA OSTERWY

GORZÓW WLKP.

SEZON 1966/67

Jean Paul Sartre

LADACZNICA Z ZASADAMI

LA PUTAIN RESPECTUEUSE

Przekład Jan Kott

DYREKTOR TEATRU

JAN BŁESZYŃSKI

JEAN PAUL SARTRE

JEAN PAUL Sartre:

ur. 21. 06. 1905 w Paryżu

1924—1929 studia w Ecole Normale Superieure

1931—1933 i 1934—1936 wykładowca filozofii w
Le Havre

1933—1934 stypendysta Instytutu Francuskiego
w Berlinie

1936—1937 wykładowca filozofii w Laon

1937—1939 wykładowca filozofii w liceum Paste-
ura w Paryżu

1939 powołany do wojska

21. 06. 1940—1. 04. 1941 w niewoli niemieckiej

1941 wykładowca w Liceum Condorceta w Pa-
ryżu

1945 urlopowany ze szkoły, podróżuje jako dzien-
nikarz po Stanach Zjednoczonych

1946 zakłada miesięcznik „**Les Temps Modernes**”.
Mieszka stale w Paryżu. Poświęca się wy-
łącznie działalności literackiej i naukowej

1962 Wizyta w Polsce

1964 Nagroda Nobla za całokształt twórczości.

Prapremiera polska „**Ladacznicy z zasadami**”
odbyła się w Teatrze Wojska Polskiego w Ło-
dzi dnia 24. 02. 1948 r. w reżyserii E. Axera
i scenografii O. Axera. W tytułowej roli wystą-
piła E. Bonacka. Teatr Wojska Polskiego wystą-
pił z tym przedstawieniem w Warszawie w Tea-
trze Placówka.

Andrzej Falkiewicz

RASIZM CZY TYLKO

Problem zostaje po raz pierwszy w teatrze Sartre'a postawiony społecznie. **LADACZNICA Z ZASADAMI** jest sztuką o amerykańskim rasi-
zmie; jest chyba także odskocznią do rozważań
o charakterze znacznie szerszym. Na problemie
rasizmu pokazuje Sartre mechanizm ludzkiego
wyobcowania i ludzi, którzy są jego wytworem;
mechanizm, którego ofiarą pada nie tylko prze-
śladowany Murzyn, nie tylko postawiona poza
nawiasem społeczeństwa prostytutka Lizzie, lecz
także, choć wydaje się to paradoksem rasista
Fred.

Spójrzmy na bohaterów. Murzyn, zagrożony
linczem i śmiercią, oskarżony o zbrodnię, której
nie popełnił, ścigany przez mieszkańców mia-
steczka, nie jest w stanie — nawet w obronie
własnego życia — użyć przeciwko nim broni.
To są przecież „biali”. Lizzie, pragnąca zacho-
wać swą ludzką godność, nie mogąca znieść
krzywdy drugiego człowieka, nie jest w stanie
odmówić prześladowcom fałszywych zeznań, ska-
zujących na śmierć niewinnego Murzyna. To są
przecież „biali”. Lizzie, biała prostytutka, jest
nieustannie poniżana przez „zdrowe” społecz-
stwo; traktowana przez nie, podobnie jak Mu-
rzyn, jako uosobienie zła, zamknięta w niewido-
cznym więzieniu, którego nie umie zburzyć, sa-
ma wierzy w zło, którego nie rozumie, wierzy
w swój grzech; czuje swą niższość. A biali? Oni
sami wierzą w zło, które stworzyli. To zło istnieje,
lecz nie może dotyczyć ich samych. Jest stale
umieszczane gdzie indziej, poza nimi. Jego uo-

sobieniem są inni, odmienni od nich: Murzyn, Żyd, prostytutka. Tylko w ten sposób można się od niego wewnętrznie uwolnić, „wybielić” siebie we własnych oczach. Fred boi się zabobonnie Murzynów, jest kuszony przez diabła, który przybrał na siebie postać Lizzie... „Człowiek uczciwy staje się nagle głuchy, niemy, sparaliżowany. Zastawia się tradycją, posłuszeństwem, mechanizmem Dobra i Zła — i nazywa pokusą wszystko to, co kłębi się nieuchwytnie w nim samym, co jest nim samym... lecz znajduje się poza granicami, które sobie zakreślił. Jego wewnętrzna negacja kieruje się poza niego... „Zło”, które pierwotnie nie jest niczym innym, jak strachem człowieka przed własną wolnością, zostaje rzutowane na zewnątrz, staje się katharsis” (Sartre Saint-Genet).

Jesteśmy teraz w stanie zrozumieć Freda... Jeśli stał się rasistą, to dlatego, że nie można nim być w pojedynkę, że, będąc rasistą, jest się tylko częścią pewnej zbiorowości, że nie trzeba przyjmować samemu odpowiedzialności za ten wybór. „Kiedy biali, którzy się wzajemnie nie znają, zaczynają ze sobą rozmawiać, Murzyna czeka śmierć” — mówi prześladowany.

Dopowiedzmy jego myśli do końca. Gdy Murzyna czeka śmierć, biali nie odczuwają już swej samotności, czują się — wbrew różnicom majątkowym, wbrew stanowisku, wykształceniu — równi sobie, czują się od swej ofiary czymś nieporównanie wyższym, stają się „arystokracją”. Skazując na wygnanie innych, sami zyskują prawo azyłu.

Murzyn widzący siebie oczyma białych, a wygnany z ich społeczności, ubezwłasnowolniony,

czujący jedynie więź z innymi Murzynami. prostytutka Lizzie, brzydząca się Murzynem, a nie mogąca wejść między białych. Fred i jemu podobni, w obawie przed samotnością, wyoierający zakłamanie, godzący się na swą nieautentyczność, by nie zostać pozostawionymi samym sobie, ścigający Diabła, by nie dokonać odkrycia, że zło leży gdzie indziej... Automatyzm Dobra i Zła maskujący autentyczne problemy autentycznych ludzi; manicheizm zamiast analizy faktów; wyobcowanie człowieka, zamiast naprawy wadliwego mechanizmu; kozioł ofiarny zamiast rzeczywistych winowajców.

Troje ludzi wzajemnie obezwładniających się. Troje ludzi — trzy wrogie sobie grupy społeczne. Oto trzeci wariant „zamkniętych drzwi”.

(Fragment eseju o teatrze Sartre'a, opublikowanego w Dialogu, 1958 nr 7)

SEZON 1966/67

Premiera — 1 października 1966 r.

JEAN PAUL SARTRE

LADACZNICA Z ZASADMI

(„La putain respectueuse“)

Przekład; Jan Kott

OSOBY:

LIZZIE	Alicja Migulanka
FRED	Konrad Fulde
SENATOR	Antoni Kossowski
MURZYN	Mirosław Smolarek
JOHN	Marek Łyczkowski
JAMES	Jerzy Braszka

REŻYSER

TERESA ŻUKOWSKA

SCENOGRAF

MICHAŁ PUKLICZ

DYREKTOR TEATRU

JAN BŁESZYŃSKI

PRZEDSTAWIENIE PROWADZI

JERZY BRASZKA

Sufler

KRYSTYNA ŁYCZKOWSKA

Kierownik techniczny

ZDZISŁAW WALOSZEK

Główny elektryk

ZDZISŁAW WITKOWSKI

Brygadier sceny

MIECZYŚLAW ADAMKIEWICZ

Rekwizytor ~~STANISŁAW~~

~~XXXXXXXXXX~~ SZYMAŃSKI

Kierownicy pracowni:

malarskiej

MICHAŁ PUKLICZ

krawieckiej damskiej

MARIA LASECKA

krawieckiej męskiej

~~STANISŁAW~~ MARSZYMEC

prace fryzjerskie

HELENA JANICKA

garderobiana

EUGENIA ADAMKIEWICZ

Rasiści amerykańscy dopuścili się nowej zbrodni. W Atlancie (Stan Georgia) biali rasiści przejeżdżający samochodem przez murzyńską dzielnicę miasta, ostrzelali Murzynów. Szesnastoletni chłopak, Hubert Vorner, został zabity, a inny młody Murzyn został ranny.

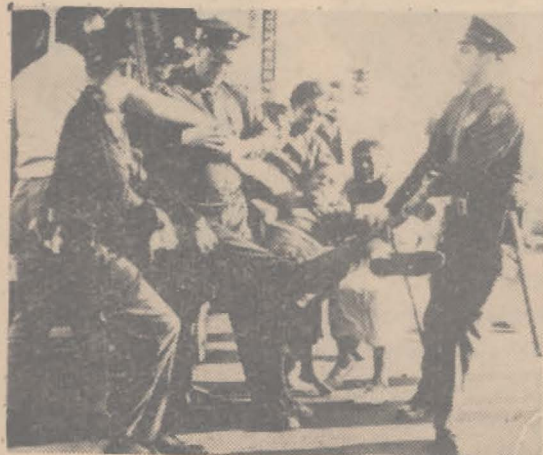
(Nowy Jork — PAP)

Gwałtowne starcia policji z Murzynami w Atlancie... zajścia wybuchły w dzielnicy zamieszkałej w przeważającej części przez Murzynów... Kilka osób odniosło rany.

(Nowy Jork — PAP)

Marsz Murzynów na „Białe dzielnice”. W Chicago. Jego organizatorem był kongres Równości Rasowej (CORE). Na czele pochodu stali rodzice młodego Murzyna, Jerome Huey (lat 17), którego zabili swego czasu biali rasiści z Cyncero.

(Nowy Jork — PAP)

Rasiści zamordowali Murzyna. Naoczny świadek stwierdza, że Murzyn otrzymał postrzał w głowę w momencie, kiedy grupa białych ludzi oddała serię strzałów z przejeżdżającego samochodu. Murzyn Sester zamiatał w tym czasie ulicę przed swym domem.

(Nowy Jork — PAP)

W mieście Benton Harbor w stanie Michigan zmarł ciężko ranny chłopiec murzyński. Dwoch białych rasistów ostrzelało go z samochodu podczas protestacyjnej demonstracji w centralnej dzielnicy miasta.

(Nowy Jork — PAP)

W kościele Plainciew w północno-zachodnim Teksasie nastąpił wybuch w chwili, gdy kościół pełen był wiernych, przeważnie Murzynów. Eksplozja spowodowała ciężkie obrażenia 50 osób.

(Nowy Jork — PAP)

Biali rasiści, wśród których znajdowało się wielu członków amerykańskiej partii faszystowskiej i Ku-Klux-Klanu obrzucali demonstrantów murzyńskich w Chicago kamieniami i butelkami. Murzyni demonstrowali przeciwko dyskryminacji przy wynajmowaniu mieszkań.

Prokurator Generalny USA o zajściach na tle rasowym: departament sprawiedliwości po dokładnym zbadaniu sprawy doszedł do wniosku, że wystąpienia ludności murzyńskiej wynikają z takich przyczyn, jak nastroje rozpacz i bezradzieńkości, choroby i zaszczurzone mieszkania w dzielnicach murzyńskich.

(Nowy Jork — PAP)

W Detroit w trakcie strzelaniny spowodowanej przez białych rasistów zraniono chłopca murzyńskiego.

(Nowy Jork — PAP)

Występując w telewizji amerykańskiej, senator Robert Kennedy stwierdził, że rząd amerykański — nie zważając na ciągnące się już od trzech lat konflikty społeczne na tle rasowym — nie podjął żadnych skutecznych środków do rozwiązania problemu gett murzyńskich.

(Nowy Jork — PAP)

KRONIKA TEATRU

We wrześniu b. r. gościli w naszym teatrze
czołowi aktorzy Teatru Współczesnego z W-wy:

Zofia Mrozowska

i

Kazimierz Rudzki

z przedstawieniem komedii A. Cwojdzińskiego

„HIPNOZA”

Zofia Mrozowska
w roli Reny.

KUPON KONKURSOWY

Rozpoczynamy nowy sezon pracy. Pragniemy poznać zainteresowania naszej publiczności. Wierząc w dobry gust i wyrobiony smak artystyczny widza naszego miasta i powiatu, licząc na jego życzliwy i serdeczny stosunek do teatru gorzowskiego otwieramy nowy sezon z pełną wiarą w stale zacieśniającą się więź i współpracę teatru ze społeczeństwem miasta i powiatu gorzowskiego.

Pragnąc jak najdokładniej poznać kierunek zainteresowań teatralnych naszej publiczności rozpisujemy konkurs-ankietę.

Prosimy o szczerze wypowiedzi na temat pracy teatru. Pragniemy, aby każdy widz odpowiedział przynajmniej na pytania zawarte w ankiecie.

Liczymy na szczerze, analityczne wypowiedzi na temat dotychczasowej działalności teatru oraz na postulaty związane z dalszą działalnością (repertuar, ocena poszczególnych przedstawień, aktorów itp.).

Najciekawsze wypowiedzi zostaną nagrodzone oraz opublikowane w programach naszego teatru i na łamach dwutygodnika „Nadodrze”.

Przewidujemy w konkursie naszym:

I nagrodę — zł. 1.500,—

II nagrodę — zł 750,—

oraz kilka nagród książkowych.

Wypowiedzi prosimy wrzucać do skrzynki na foyer teatru, lub przysyłać na adres:

Państwowy Teatr im. J. Osterwy
w Gorzowie Wlkp.
ul. Teatralna 9

z dopiskiem na kopercie „konkurs”.
Dziękujemy za szeroki udział w ankiecie.

ANKIETA

Imię i nazwisko

Wiek

Płeć

Zawód

1. Czy podobało ci się dzisiejsze przedstawienie? *)

- a) Bardzo
- b) Średnio
- c) Nie podobało się

2. Czy podobały ci się dekoracje i kostiumy? *)

- a) Bardzo
- b) Średnio
- c) Nie podobały się

3. Którzy aktorzy podobali się najbardziej?

.....
.....

4. Jakich autorów sztuki pragnąłbyś oglądać na naszej scenie?

.....
.....

5. Wymień kilka sztuk, jakie chciałbyś oglądać w naszym teatrze

.....
.....

*) Niepotrzebne skreślić.

W Przygotowaniu

Robert THOMAS

„*Drugi strzał*“

(Sztuka sensacyjna w trzech aktach)

Cena zł 2,50